

Reguli de scriere Aplicații

ÎNȚELEG ȘI EXERSEZ

Nume .....

Prenume .....

Clasa .....

Școala .....

CUPRINS

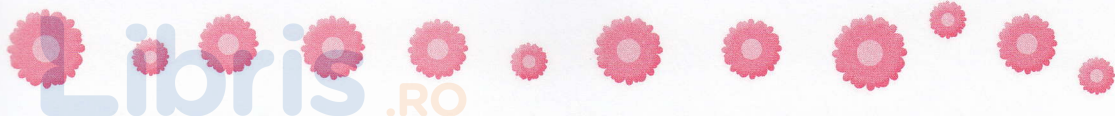
Cuvânt-înainte	3
Folosirea cratimei	4
Scriem â sau î ?	8
Scriem e sau ie ?	12
Scriem ea sau ia ?	16
Scriem oa sau ua ?	20
Scriem ea sau a ?	22
Cuvinte cu vocale duble	24
Cuvinte cu consoane duble	28
Litera m înaintea de p și b	32
Litera x , sunetele cs și gz	36
Scrierea numeralelor	38
Scriem niciun sau nici un ? Nicio sau nici o ?	42
Scrierea pronumelui demonstrativ	44
Scrierea pronumelui posesiv	48
Scrierea cu literă mare	50
Grupul de litere iii	54
Care sau pe care ?	58
Doar sau decât ?	61

Folosirea cratimei

OBSERVĂ!

- „— **Babă-Iarnă, Moș-Omăt**, hai să ne jucăm prinselea!”
(*Legenda ghiocelului*, de Eugen Jianu)
- „Greuceanu luă cu dânsul și pe fratele său și merse, merse, merse cale lungă, depărtată, până ce ajunsese la **Faurul-Pământului**, cu care era frate de cruce.”
(*Greuceanu*, de Petre Ispirescu)
- „Apoi, **Făt-Frumos** se duse în grajdurile împărătești unde erau cei mai frumoși armăsari din toată împărăția.”
(*Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, de Petre Ispirescu)
- „— Sunt, pașă, neam de beduin,
Și de la **Bab-el-Mandeb** vin
Să vând pe **El-Zorab**.”
(*El-Zorab*, de George Coșbuc)
- „Apoi, până la Dunăre nu mai e decât câmpie, cu sate, cu nesfârșite lanuri de porumb, ovăz sau **floarea-soarelui**.”
(*Cartea Oltului*, de Geo Bogza)
- Pe parcursul secolului **al XIX-lea**, orașul București s-a îmbogățit cu edificii frumoase, multe dintre ele monumente de arhitectură.
- **TVR-ul** va transmite un documentar despre Munții Făgăraș.
- **RATB-ul** (Regia Autonomă de Transport București) a introdus cardul electronic de călătorie.
- — **Ho-ho-ho!** se auzi glasul lui Moș Crăciun din sania trasă de reni.
- Băiatul începu să râdă cu poftă:
— **Ha-ha-ha!**
- **Floarea-de-coliț** este o plantă pe care o întâlnim pe stâncile golașe ale munților. Ea este ocrotită de lege.
- „Și, scăpând de această pacoste, încălecară și plecară la drum, repede ca vântul; când, ce să vezi **d-ta?**”
(*Greuceanu*, de Petre Ispirescu)

„Regele Soare, așa a fost numit Ludovic al XIV-lea, fiindcă, la fel ca Soarele, era centrul întregii vieți din Franța.”

(Istorie. Enciclopedie pentru copii, de Adriana Bădescu)

REȚINE!

Cratima este semnul ortografic cu cele mai multe funcții.

Ea se folosește pentru a arăta că două cuvinte se rostesc împreună, pentru a despărți un cuvânt în silabe sau pentru a lega între ele unele cuvinte care se repetă.

Alte utilizări ale cratimei sunt următoarele:

1. scrierea cuvintelor compuse (*prim-ministru, ciuboțica-cucului, câine-lup, gura-leului, Cluj-Napoca, după-amiază, de-a dura*);
2. scrierea abrevierilor, adică a prescurtărilor (*d-ta* pentru *dumneata, P-ța* pentru *Piața*);
3. scrierea numeralelor formate din cifre romane sau arabe și grupurile **-lea/ -a** (al 11-lea, a XI-a);
4. scrierea cuvintelor provenite din abrevieri sau sigle (*ProTV-ul, pH-ul, BCR-ul*);
5. scrierea unor cuvinte identice, repetate accidental (*cioc-cioc, ha-ha-ha, ham-ham, pis-pis*).

EXERSEAZĂ!

1 Subliniază numele personajelor scrise cu cratimă în textele de la rubrica *Observă!*.

2 Alcătuiește enunțuri cu cinci dintre cuvintele pe care le-ai subliniat la exercițiul 1.

---

3 Încercuiește cuvintele scrise corect din fiecare pereche:

câine-lup/câine lup	d-lui/dlui
hamham/ham-ham	lalala/la-la-la
BRDeul/BRD-ul	al-X-lea/al zece-lea
al 3-lea/al trei-lea	dupăamiază/după-amiază
d-ta/dta	d-voastră/dvoastră

4 Unește cuvintele astfel încât să obții cuvinte noi, după model:

câine	rândunicii	→	_____
rochița	lup	→	câine-lup
floarea	cocoșului	→	_____
creasta	cucului	→	_____
ciuboțica	soarelui	→	_____

5 Completează partea care lipsește din cuvintele compuse de mai jos:

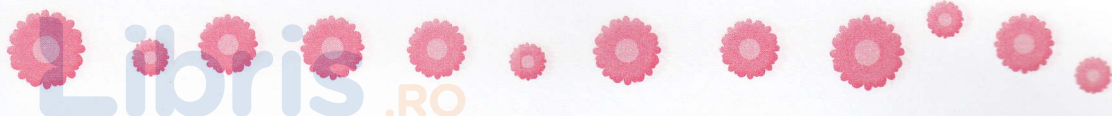
Harap-_____	Scufița-_____	_____ -Napoca
_____ - amiază	prim-_____	Albă-ca-_____

6 Scrie cinci nume de orașe care se scriu cu cratimă.

7 Compune textul unei probleme folosind următoarele cuvinte scrise cu cratimă: a 2-a, a 3-a, a 4-a.

8 Unește fiecare cuvânt cu abrevierea (prescurtarea) potrivită.

dumneaei	d-ta
dumnealor	d-ei
dumneata	d-lor

Respect pentru oameni și cărți

9 Transformă cuvintele, după model:

al nouălea – al 9-lea

a patra – a 4-a

al cincilea – _____

a doua – _____

al doilea – _____

a unsprezecea – _____

al zecelea – _____

a douăzecea – _____

10 Completează cu ajutorul cifrelor romane potrivite și al crati-meii următoarele enunțuri:

Am călătorit cu trenul într-un compartiment de clasa a _____ .

În clasa a _____ vom studia istoria.

La concursul de șah, Mircea a obținut locul al _____ .

Concurentul de pe locul al _____ a obținut o medalie de bronz.

Carol al _____ a fost unul dintre regii României.

La sfârșitul clasei a _____ , elevii susțin Evaluarea Națională.

FII CREATIV!

Alcătuiește un text în care să folosești cuvintele: *Albă-ca-Zăpada, Făt-Frumos, Scufița-Roșie*.

Trebuie să verifici:

- ❖ dacă ai găsit un titlu potrivit;
- ❖ dacă ai scris corect cuvintele;
- ❖ dacă ai folosit toate cuvintele indicate.

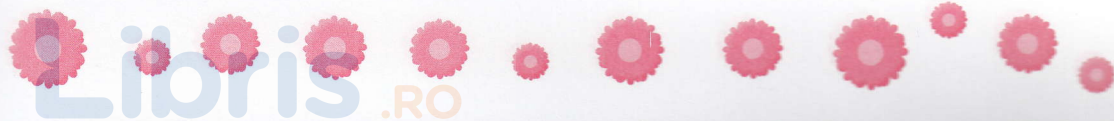

Scriem â sau î?

OBSERVĂ!

- „— De ce a fost construit pe apă? **întrebă** Rosie.
— Pentru că era un oraș fermecat, **îi** răspuse Nana.”
(*Inimă de sticlă – Povestea celor trei prințese*, de Sally Gardner)
- „**În** cel de-al treilea an a **învățat** să sufle **în** sticlă și s-o modeleze și, **până** la sfârșitul anului, a făcut trei pahare minunate, ce arătau de parc-ar fi fost rupte din razele curcubeului.”
(*Inimă de sticlă – Povestea celor trei prințese*, de Sally Gardner)
- „— Trebuie să oprim racheta **până** nu absoarbe toată energia solară, a strigat Boo, altfel Orașul din Junglă va **îngheța**! [...]
— Uită-te în jur, a spus Asano. Poate găsești vreun **înterupător**. **În** caz de urgență, racheta asta ar trebui oprită de undeva.”
(*Agentul Boo, Prima misiune oficială*, de Alex de Campi, Edo Fuijschot)
- „*Pareiasaurus* avea 2,5 m **în** lungime, corpul masiv și spatele protejat cu solzi osoși, **încastați** în piele. **Mâncător** de plante, avea dinții mici, cu margini zimțuite, pentru ruperea frunzelor.”
(*Dinozaurii, Enciclopedie pentru copii*)
- „Ziua cernuse o ploaie mărunță. **În** frunze, picăturile at**âr**neau ca strălucitori cercei de cleștar. **În** razele soarelui jucau **țânțarii** de aur. **În** afară de sunetul subțire de aripi, nu se auzea niciun zgomot.”
(*Năluca*, de Cezar Petrescu)
- „Toți **îl** căutau pe Gheorghieș acasă, să-l cheme la masă. [...] Nu-i mai trebuia masă și **mâncare**. Se sătura **mâncându-și** zmeul cu ochii, de drag ce-i era. Iar zmeul zb**âr**n**â**ia falnic **în** **înălțimi**, sperind toate paserile ceriului.”
(*Cu zmeul*, de Cezar Petrescu)
- „**Tâ**ndală a plecat la b**âl**ci ca să cumpere un măgar. A găsit unul pe gustul lui. S-a tocmit și a căzut la **î**nvoială de preț. Bucuros că a făcut o ispravă bună, a legat măgarul după d**â**nsul și a pornit spre casă.”
(*Măgarul blestemat*, de Cezar Petrescu)

● „O clipă, învățătorul cuprinse cu ochii toată încăperea scundă și întunecoasă, cu pereții goi, unde se aflau înghesuite pe capete de bănci atâtea suflete tinere, scăpate în buruiană, cu soarta în mâinile lui.”

(Școala din Ponoare, de Cezar Petrescu)

● „Moșneagul își scutură mâneca largă a mantiei și, scoțând de acolo covorul făcut sul și desfăcându-l în doi timpi și trei mișcări, îl așternu pe pământ, în fața lui Habarnam.”

(Aventurile lui Habarnam în Orașul Soarelui, de Nicolai Nosov)

● „— Dar, ia gândește-te, Măria-Ta, că un supus era supusul Măriei-Tale, și-avea un stăpân, iar Măria-Ta, purtând grija tuturor, erai sluga tuturor.”

(Neghiniță, de Barbu Ștefănescu Delavrancea)

● „— Împărate, să trăiești mulți ani, pilda asta însemnează vârsta fetelor Măriei-Tale, și că a sosit timpul a le da la casa lor. Atunci împăratul hotărî să le mărite.”

(Făt-Frumos cu părul de aur, de I.C. Fundescu)

REȚINE!

Conform Hotărârii Academiei Române din anul 1993, sunetul (î) este redat cu ajutorul a două litere: **â** și **î**.

- Se scrie întotdeauna **î** la început și la sfârșit de cuvânt: *în, îi, înțeles, împăcare, între, târî, coborî, pârî* etc.
- Se scrie **î** în interiorul unor cuvinte care s-au format prin adăugarea unui grup de litere:
ne + împăcat = neîmpăcat, re + împădurire = reîmpădurire, pre + întâmpina = preîntâmpina.
- Se scrie **â** în interiorul tuturor cuvintelor (cu excepția celor de la punctul anterior): *român, cântec, pâine, râde, dansând.*
- Se scrie **â** și nu **ă** în cuvintele: *cârâi, mârâi, târâi* etc.
- Se scrie și se pronunță **ând** și nu **ind** în cuvintele: *creând, agreând*; după consoanele **ș** și **j** se scrie și se pronunță **â**: *înfățișând, aranjând, angajând.*

EXERSEAZĂ!

1 Subliniază în textele date cuvintele care conțin **â** sau **î**. Transcrie zece cuvinte din cele subliniate, la alegere. Încercuiește cu albastru litera **î** și cu verde litera **â**.

2 Completează cu literele **â** sau **î** spațiile libere:

g__nd

r__nd

p__r__u

__ncet

c__ntec

z__mbete

p__ine

m__r__i

p__r__

3 Bifează cuvintele scrise corect:

☐ bâlci	☐ urît	☐ rîndunică	☐ neîncredere	☐ semiîntuneric
☐ grîu	☐ rămâne	☐ pămînt	☐ tărâm	☐ bineînțeles
☐ cîrd	☐ hotărâm	☐ urâ	☐ coborî	☐ încruntă

Scris forma corectă a cuvintelor scrise greșit:

4 Scrie enunțuri folosind patru dintre cuvintele date, la alegere: *întâi, România, sfânt, românesc, coborî, vâri, semiîntuneric, neîncetat.*

Imaginează-ți o țară în care împăratul și împărăteasa sunt literele **Â** și **Î**. Descrie țărâmul fermecat în 5–7 enunțuri, precizând unde este acesta, cum arată locuitorii, ce ocupații au, cum sunt casele lor, ce culori predomină, ce mirosuri te-au încântat, de ce am vizita „cu gândul” această țară. Subliniază cuvintele care conțin **â** sau **î**. Completează cu un desen.

[illegible]

— „Dau și eu de veste c-o să fie vreme frumoasă, dar la ce bun să
cu flutere cocorul. Mai târziu dimineață și ne vin oaspeții
(Muzicantii din plenum, de Florin Ghimpu)
— „Apoi nu știți Eu n-am mamă. A murit în postul Crăciunului.
(Un om născut, de Mihail Sadoveanu)
— „Nu mi-a rădăci se rădăci și eu o dată, bună
(O scrisoare pierdută, de Ion Luca Caragiale)
— „Fata de împărat o umblă cu pînă, dar mînges pînă, de parcă n-ai fi
fost și fântîna era tare adîncă, atît de adîncă, de nu-i putea zăni fundul.
(Fântîna, de Florin Ghimpu)